

פניני הרמ"א

יו"ל ע"י "קהילת הרמה" בירושלים עיה"ק תובכ"א
שע"י יוצאי ישיבה הרמה דלונדון יצ"ו

בנשיאות עט"ר מרן ראש הישיבה הגאון הגדול רבי אליקים שלעזינגער שליט"א

מפניני רבינו:

ואת שני בניה אשר שם האחד גרשם וגו'. (יח. ג.), מה מקום להזכיר כאן טעם קריאת שמותיהם. אפשר שיתרו שלח להגיד כן למשה, כי חשב שאולי מחמת אחריות טרדות הנהגת הכלל לא יפנה לבו לבני ביתו ובניו, ובא לרמוז לו בזה שיזכור את הצלת הפרט שהושיעו הקב"ה, שעל שם זה נקראו הבנים, ואלולי הצלת הפרט שהקב"ה עמד למשה לא היה מקום להצלת הכלל. והוא לימוד גדול לאדם העוסק בצרכי ציבור, שראשית שימת לבו יהיה על ב"ב.

וכן שמעתי ממרן (הגרי"ז) זצ"ל על אאע"ה, אשר לכאורה יפלא הלא קרב כל העולם כולו, וביתו היה פתוח לרוחה לכל עובר ושב, וכלום ישמעאל היה גרוע מכל הני אינשי, שגרש אותו מביתו? ואמר שהענין כי רק בזמן שבני ביתו של אדם המה בתכלית הישרות בדרך הנכונה, יכול לקרב אחרים, ע"כ מחוייב לדאוג שלא תהיה פירצה בבני ביתו, ואסור לו להסיח דעת מהשגחה עליהם.

(מתוך ספר בית אב עה"ת ח"א)

***

פניני הפרשה:

כבד את אביך ואת אמך למען יארכון ימיך. (כ. יב.), מעשה נורא בענין סגולת התורה במצות כיבוד אב ואם, סיפרו בני המשפחה (הפרטים שמורים במערכת), בשנת תש"ד כאשר הצורר הנאצי ימ"ש נכנס לעיירה 'פעסט' אשר באונגארן, קיבצו שם את כל היהודים לתוך מחנה 'געטו' בלב העיר, ומי שיצא משם בלא רשות אחת דתו להמית, ואחר הבחורים בהיותו בן 14 שנה קיבל פעם פתק רשיון לצאת ביום מסויים - כאשר הרשעים הוצרכו לו לשליח

לאיזה ענין – והבחור זייפו וכתב בו כאילו הרשה לצאת ולבא תמיד, וכן עשה משך תקופה מסויימת, עד שפעם נתפס בזיופו, ומיד דנו אותו למיתה, ויהי כאשר כבר העמידו אותו על יד הקיר עם הביקס בידיים, מוכן לרוצחו, וכבר קיבל עליו את דינו שנגזר למות, ברגע האחרונה שחררו אותו ממות לחיים, ולבסוף ניצל הבחור והקים את ביתו בלונדון בנים ובני בנים עוסקים בתומ"צ וחי שם עוד יובל שנים, ואח"כ היה מספר שבדיוק באותו רגע שרצו להורגו נזכר מצערה של אמו שתגרם על ידי זה, וכך הצטער על צערה, ומצות 'כיבוד אם' זו היא שהצילתו ממות ודאי לחיים, והסיפה לו עוד יובל שנים חיים והקמת בית לדורי דורות...

(נשלח למערכת ע"י בני המשפחה שיחי')

שם. בענין סגולת מצוה זו, יש לצטט את דברי הגר"ח פלאג'י בספר תוכחת חיים (פרשת תולדות), וז"ל: "ומזקנים אתבונן ואבותינו סיפרו לנו וגם ראינו בעינינו הרבה בני אדם אשר הכרנו והבחנו בהם שהיו מכבדים לאב ואם שלהם כראוי וזכו לכבוד גדול ועושר ובנים ואריכות ימים ושנים וכל מי שלא היה נוהג כשורה לכבד את אביו ואת אמו כראוי הפך עליו בלהות וצרות רבות סבבוהו ולא יצאו מן העולם עד שירדו מנכסיהם בעניות גדול ולא היה להם הצלחה וברכה בכל מעשה ידיהם ומהם פגעו בהם חולאים רבים ומהם לא זכו להבנות ויצאו מן העוה"ז בפחי נפש ב"מ, ועוד מצאנו ראינו ברוב מהם בשני אחים שאחד מהם קיים מצות כבוד אב ואם ראוי כהוגן וכתקנת חז"ל ועוד לו אח אחר שלא קיים באביו ואמו מצות כבוד אב ואם ככל הצורך, אותו אח שקיים המצוה של כבוד או"א כדת של תורה האריך ימים ושנות חיים בטוב ובנעימים בבנים ובני בנים גם עושר גם כבוד ואותו אח שלא קיים מצות כבוד או"א כראוי ירד פלאים ונצרך לבריות בעניות גדול והוא נצרך לאח העשיר וגם צרות רבות סבבוהו וכתוב בספר המדות והביאו בספר החרדים, וז"ל ואם אין אדם מכבד את אביו ואת אמו גזירות קשות באות עליו כענין שנאמר ויאמר ה' יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחוק ממני ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה לכן הנני יוסיף כו' שהרי השוה הקב"ה כבודו לכבודם שהפסוק כתוב בכבוד הבורא יע"ש" עכ"ל.

קול רבינו [מאמרי השקפה ומוסר]:

מאמר "הוסיף יום אחד מדעתו"

[מתוך ספר בית אב שיחות]

והוי תוספת יום זה דבר תורה ממש, שלא יתכן נתינת התורה קודם לזה.

הה"ד כה תאמר לבית יעקב ותגד לבני ישראל, ופירש"י תאמר לשון רכה לנשים, ותגד לבני ישראל דברים קשים בגידין, ובמדרש (כת, ב): "כה תאמר לבית יעקב אלו הנשים, אמר לו אמר להם ראשי דברים שהם יכולות לשמע ותגיד לבני ישראל אלו האנשים, אמר לו אמר להם דקדוקי דברים שהם יכולים לשמע. דבר אחר למה לנשים תחלה שהן מזדרזות במצוות. דבר אחר כדי שיהו מנהיגות את בניהן לתורה. אמר רבי תחליפא דקיסרין אמר הקדוש ברוך הוא כשבראתי את העולם לא צייתי אלא לאדם הראשון ואחר כך נצטוית חוה ועברה וקלקלה את העולם עכשיו אם איני קורא לנשים תחלה הן מבטלות את התורה לכך נאמר כה תאמר לבית יעקב" וכו'. ובמהר"ל האריך להסביר שהנשים הם החומר והאנשים הצורה והחומר קודם לצורה עיי"ש.

ונסביר הענין עפ"י משל של סופר אומן יד היודע לצייר צורת האותיות כהוגן ובהידור והוא מכין ומקדש עצמו לכתובת ס"ת לפי כל דקדוקיה והלכותיה המרובים, בכל זאת עדיין תלוי בקלף, שאם הקלף מעובד כראוי תועיל לו אומנתו הכתיבה כראוי אבל אם הקלף אינו כראוי, אע"פ שפרטי עשיית הקלף יותר פשוטים מאומנות הכתיבה, לא תהיה צורת האותיות בהתאם לאמנות הכתיבה, זהו כחו של החומר שיעילתו הוא תנאי לקיום הצורה, וע"כ הוצרכה האמירה לנשים שתוקדם להגדה לאנשים, כי לא תתקיים זו בלא זו, וכלל הדבר שאם החומר אינו מושלם הרי הוא בהכרח מקלקל הצורה.

ונראה עוד במה שהקשו המפרשים, איך יאמרו לנשים דברים אחרים מלאנשים הרי דרשו ז"ל כה תאמר לא פחות ולא יותר, משמע שגם לנשים וגם לאנשים נאמרו אותם הדברים, ונראה לפמש"כ המדרש הנ"ל שנאמר לנשים מה שיכולות לקבל

בגמרא שבת (דף פז): "יום אחד הוסיף משה מדעתו דתניא ג' דברים עשה משה מדעתו והסכים הקב"ה עמו הוסיף יום אחד מדעתו ופירש מן האשה ושבר את הלוחות הוסיף יום אחד מדעתו מאי דריש היום ומחר היום כמחר מה למחר לילו עמו אף היום לילו עמו ולילה דהאידינא נפקא ליה ש"מ תרי יומי לבר מהאידינא ומנלן דהסכים הקב"ה על ידו דלא שריא שכינה עד צפרא דשבתא" ע"כ.

ואיתא במהר"ל בתפארת ישראל פרק כ"ז: "ומה שאמר ר' יוסי שהוסיף יום אחד מדעתו יש לדקדק למה הוסיף זה מדעתו ואם בשביל הדרש שדרש היום ומחר אם כן לא הוסיף דבר רק פירש הכתוב וכי דרש אחד הוציאו חכמים מן המדרש ולא יאמר בזה הוסיפו מדעתם, אבל הפירוש דודאי כל מה שהוציאו חכמים מן הכתוב על ידי דרשה שלהם נקרא הכל דברי חכמים ודעתם אע"פ שנרמז בתורה רק אלו שלשה דברים שהסכים הקב"ה עם משה הבדל גדול בינו לבין שאר דברי חכמים כי שאר דברים שהוציאו חכמים נקראים דברי חכמים [אע"פ שהם מן התורה] אבל אלו שהסכים הקב"ה ע"י משה כאילו כתובים בתורה ממש והוא גוף המצוה ולא רק פירוש וכו' ואם יקשה לך אם כן למה לא נצטוה משה בפירוש על זה כמו שאר מצוות וכו' כי הפרש יש בין הדברים שנצטוה ובין אלו שהסכים הקב"ה על ידו ששאר דברים באים מן השי"ת מכח גזרה שנצטוה בצווי אבל אלו לא מצד גזרה רק שהיה מסכים לומר שיפה הוא לעשות כן, אך מעתה שהסכים הקב"ה עם משה הם דבר ד' כמו שאר התורה" ע"כ.

ולמה באמת הניח הקב"ה דבר זה לדעתו של משה, יל"פ כי אמת מצדו ית"ש היה ראוי שתנתן התורה כבר ביום החמישים אלא שראה משה מצד המקבלים נצרך עוד יום אחד, ולא יתכן להמשפיע להשפיע כל זמן שאין המקבל ראוי לכך, וההכנה להיות ראוי לקבלה הוא תנאי במציאות ההשפעה, וממילא נחשב זה לרצונו של המשפיע שיהיה המקבל ראוי לזה,

בעבודת ההכנה ובהתאם לכך תנתן לו התורה, ואם כי ההכנה הלזו הוא דין תורה ממש, אבל חפצא של ההכנה הלזו הוא שתהיה ברצונו של אדם וחפץ לבו לקבל התורה, ואז מתקיים רצונו ית"ש. וזה פירוש הקב"ה מסכים על ידו כפי ביאור של מהר"ל.

והוא דבר שכל אחד ואחד יכול לבחון בעצמו כי במדה שהוא מכין עצמו לקבל תורה מתוך טהרת הגוף והנפש, במדה שמכיר אמיתה של תורה ומוכן לנעשה ונשמע, במדה שיש לו תשוקה ואהבת התורה, כן זוכה לעלות במעלותיה.

וזה שאמרו **ביומא** (דף עב:) "שלשה זירים הן של מזבח ושל ארון ושל שלחן של מזבח זכה אהרן ונטלו של שלחן זכה דוד ונטלו של ארון עדיין מונח הוא כל הרוצה ליקח יבא ויקח".

ולאנשים מה שיכולים לקבל, והיינו שנאמרו לכל ישראל אותם הדברים לא פחות ולא יותר וממילא יבינו הנשים לפי דעתן וכוונתן והאנשים לפי דעתן וכוונתן, ומה שהנשים יבינו מזה דברים רכים ובבחינה פשוטה יבינו האנשים דברים קשיין כגידין, כיון שירדו לעומקן של הדברים לפי כחם, וכדאיתא עוד במדרש (כח, ו) שכל אחד ואחד שמע לפי כחו גם בין אנשים גופא, כל אחד ואחד ירד לעומקן של הדברים לפי כחו והכנתו, כי קבלת הצורה היא לפי כח הכנתו של החומר, כן היתה קבלת התורה בתחילה וכן הוא לימוד התורה שבכל הדורות, ד' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה, אמנם נאמר הרחב פיך ואמלאהו ורחוב הפתיחה כן תתמלא.

ולאמור ככל מה שמכין אדם לבו יותר ללמוד התורה כן תנתן לו, וההכנה הלזו היא תנאי מצד נתינת התורה גופא שהקב"ה מסכים על ידו של אדם

מזמור לתודה...

בעמדנו בפתח השנה הרביעית להוצאת הגליון הנפלא "פניני הרמה" שכבר פשטה כנפיו בכל קצוי תבל, ורשימת המבקשים דעת תורה ויראת ה' צרופה, הנובע מבארו הגדול של הו"כ עט"ר מרן רבינו ראש הישיבה שליט"א, מתגדל והולך בס"ד, עלינו לשבח לאדון כל על שהגענו עד הלום, ולבקש על להבא, שכה יתן ה' וכה יוסיף כח להמשיך בעבודת הקודש, להגדיל תורה ולהאדירה, ולקדש את שמו בעולמו, מתוך השקפה זכה וטהורה, עד כי ימלא הארץ דעה את ה' בב"א.

בד בבד אנו תפלה לקל חי שיוסיף תת כח למרן רבינו שליט"א להרביץ תורה ויראה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו אמן